

Kabja-keratiiniseent võib leida hobuse kapjadel, veiste sarvedel ja luudel. Seen on nüüdisajal niisama haruldane kui metsas vedelevad koduloomade jäänused

FOTOD: PRIIT RETSEP

Kabja-keratiiniseen: seitsmeteist aastaga kolm uut leiukohta

Erast Parmasto

Kõdunevatel loomajäänustel – hobuse kapjadel, veiste sarvedel ja luukontidel kasvava kummalise kottseene *Onygena equina* kohta ilmus Eesti Looduses mustvalge fotoga kirjutis 17 aastat tagasi [1].

Nende aastate jooksul on Eestis hoolsa otsimise ja juhuste abil lisanud kolm leidu: Mall Vaasma leidis seene Valgamaalt Holstrest loodes 1998, Ülo Väli aastal 2000 Tartumaalt Tabivere Kõduküllast (määras Kadri Pärtel) ja Priit Retsep aastail 2008–2010 Viljandimaalt Abja Vanamõisast lõuna pool. Viimasest leiust on ta teinud nii ilusad päevapildid, et neid ei saa kuidagi avaldamata jätta.

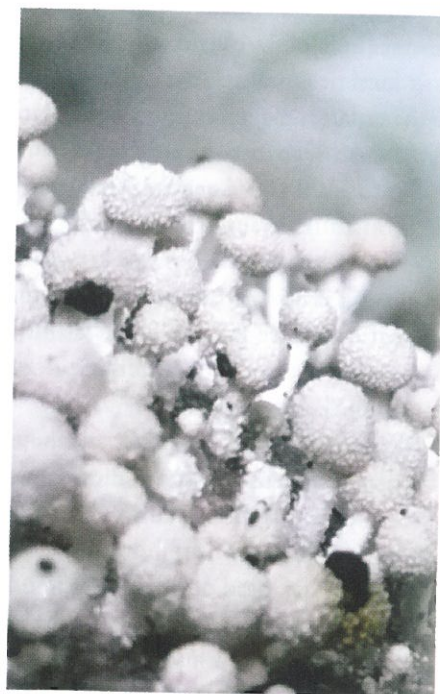
Kõigil kolmel juhul leiti seent maas lagunevatelt veisesarvedelt ja Vanamõisa kohas ka luudelt. Hobusekapjade jäänustel märgati seda liiki meil esimest korda poolteist sajandit tagasi, siis haruharva kuni 1986. aastani. Teistes maades on

teda ka hiljem tähele pandud, aga ikkagi harva.

Viimastel aastakümnetel on harulduse põhjus Eestis, aga küllap mujalgi see, et ega lõpnud loomi enam võssa ega metsa alla viida, äraaksinud ja siis hukkunud veis on aga üliharuldane. Nii ongi see seen arvatud Eesti punases nimestikus ohustatud liikide hulka.

Fotodelt võib näha alla sentimeetri kõrgusi viljakehasid, mille pea läbimõõt on mõni millimeeter. Oma üldkujult meenutavad nad kandseente hulka kuuluvaid pisitillukesi murumunasid – nende ühe liigina see seen 1787. aastal kirjeldatigi.

Viljakehad on nii pealt kui ka jala osas kattunud jämedate terakestega. Need on klamüdosporiid, seene vegetatiivse paljunemise eosed. Peaosa sees arenevates eoskottides valmivad hiljem kotteosed, mis lõpuks moodustavad seeneniitidest

Lähemalt vaadates meenutab kabja-keratiiniseen väikest murumuna. Seent katvad jämedad terakesed on klamüdosporiid, vegetatiivse paljunemise eosed

koheva tolmu massi, mis on ümbritsetud kileja periidiga. Katsetega on selgunud, et eosed idanevad alles pika aja vältel. Seda soodustavat kasvatussöötmel lisatud veise maomahl. ■

1. Parmasto, Erast 1994. Mis temale küll nimeks panna? – Eesti Loodus 45 (8): 231.

Erast Parmasto (1928) on mükoloog. Seenevana.